

لىغىنان شىعاتىن زاتتاردى ۋەندىرۇۋ جانا وتكىزۇۋ
تەسەلەرنىڭ سەمەي وكرىگىندەگى ۋىيەمى.

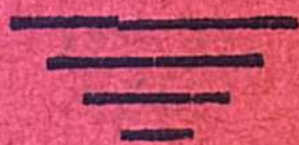
329
M11

~~В 1929/30г. БЫЛАЪ СЕМИПАЛА-
ТИНЕСКИМ ОКРУГОМ ЗАКЛЮЧЕН
ДОГОВОР НА ЗАГОТОВКУ ШЕРСТИ
И ДРУГОГО СЫРЬЯ.~~

1929-30-جىل سەمەي وكرىگىندە

جۇنڭە شارت جاساۋ تۇۋرالى

ماتەرىيالدار جىيىناعى

Договор на заготовку
шерсти и другого сырья,
заключенной Семипала-
тинским округом на 1929/30г.

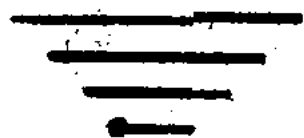
سەمەيدىڭ وكرىكتىك باسپاسى «وكرىزدات» باسپاناسى

1929-جىل.

مال شارىنواشلىغىنان شىعاتىن زاتتاردى ۋەندىرۈۈ جاننا وتكىزۈۈ
كاپەرەتسەلەرىنىڭ سەمەي وكىرىگىندەگى ۋىدىمى.

30-1929-جىل سەمەي وكىرىگىندە
جۇنگە شارت جاساۋ تۇۋرالى
ماتەرىيالدار جىناعى

سەمەيدىڭ وكىرىكتىك باسپاسى «وكىرىزىدات» باسپانامى
1929-جىل.

سەمەي و كىرىكتىك اتقارۇۋ كامىتەتنىڭ پىرەزىدۇمىنىڭ № 55 قاۋلىسىنىڭ ۵-بۇۋىنىڭ كوشىمەسى

جۇنگە ۋەندىرىس شارت جاساۋ جايىنان بايانداما تىڭداپ، و كىرىكتىك اتقارۇۋ كامىتەتنىڭ پىرەزىدۇمى مىناداي توقتام قىلادى:

1. كوزدەگەن ماقساتىنا، بىتىراڭقى مال باغۇۋشى شارىۋالاردى كاپەرەتسەلىمكە ۋىمەداستىرۇۋ مەن مال شارىۋاشلىقىنىڭ نەگىزىنە ۋەتىنىنى جاڭالىق كىرگىزۋۋدى جاننا ۋەندىرىس ورىندارىنا كەرەك شىيىكى زانتىاردى جەنگەزۋۋدى قويغان. جۇنگە ۋەندىرىس شارت جاساۋ جۇمىسىنا ايمىرىقىشا ماساڭىز بەرىپ، مۇنى تولىق اتقارىپ ۋەتەن ۋە ۋەتىنىمىز كەدەي مەن ورتاشا شارىۋالاردى مەراستىرىپ، قۇلاق مەن بايلارغا سالماقتى سالا وتىرىپ، بۇل جۇمىسىقا جالپى جۇرتتىڭ نازارىن اۋدارۇۋ كەرەك.
2. مال شارىۋاشلىقىمىنان شىعاتىن زانتىاردى ۋەندىرۇۋ جاننا وتكىزۇۋ كاپەرەتسەلەرنىڭ و كىرىكتىك ۋىمى مەن اۋداندارغا شارىۋا قولىنان شىعاتىن جۇننىڭ 100 پۇرسەنتىمە (بىرىنچە) تۇگەل شارت جاساۋدى بورتىش ەتىپ، ار ۋەن جەكە اۋدانداردا جاسالاتىن جۇنگە ۋەندىرىس شارتتىڭ و كىرىكتىك جوسپارى، وسى قىلىمىغا تىركەلگەن بەدومىس بويىنچا، 1136 توننى بولىپ بەكىتىلسىن.

بۇل جۇمىسىقا ارنالغان افشا مەن نارسىنىڭ (تاۋاردىڭ) دەنى قازاق اۋداندارى مەن شەك اراداعى اۋداندارغا جىبەرىلسىن.

3. شارت جاساۋ جۇمىستارى 1930-جىل 1-پەبىرالغا دەيىن بىتىسىن
4. افشالى شارت جاساسقاندا بەرىلەتىن (الانىس) افشا مولشەرى ۋىمىداسقان شارىۋالار مەن (فالقوزدار مەن) كەدەيلەرگە جۇنگە ۋەتىنىنى باسنىڭ 80 پۇرسەنتى، ورتاشالارغا 55 پۇرسەنتى بولسىن، بىراق، ش ۋەن رەتتەدە باي-قۇلاق شارىۋاسىنا افشا بەرىلمەسىن.

г. Семипалатинск.

Типография Окружного Издательства.

Окрито № 82 от 26/XI—29 г.

Заказ № 54 . Тираж 450 экз.

شارت جاساسقان شاربۇالاردىڭ اۋىرعان مالدارىن سەمەدە، مالدى
 اسىلاندېرۇۋ سىقىلدى كۈمەكتەردى كورسەتۈۋ وكىرىكتىك جەرسۇۋ
 باسقارمىسى مەن مال شاربۇاشلىمىغان شىعانتىن زانتاردى ۋىندېرۇۋ جانا
 وتكىزۈۋ كاپەرەتسەلەردىنىڭ وكىرىكتىك ۋىمىنا مىندەتتەلىنىسىن.

11. مال شاربۇاشلىمىغان شىعانتىن زانتاردى ۋىندېرۇۋ جانا وتكىزۈۋ
 كاپەرەتسەلەردىنىڭ وكىرىكتىك ۋىمىنى شىعارغان، جۇنگە شارت جاساۋ جۇ-
 مىسىن ايمىرىقىشا ارتىق وتكىزۈۋشىلەرگە باسەكە (كونكۇرىس) مافولدا-
 نىلىپ، بايگە رەتىندە شاربۇاشلىق نەگىزىنە ۋىمىستى جاڭالىق جانا
 ۋىندېرۇۋ كاپەرەتسەلىك ماڭىز تۇۋىمىزغانداي ۋىر شارا قولدانۇۋ
 ۋىمىنىلىسىن. مۇنى مەن قاتار ۋىر جەتمىنىڭ شىمىندە اۋدانلىق اتقارۇ
 كامىيەتتەرى ارقالى جالپى جۇرتتى جارىيالايدېرۇۋ مىندەتتەلىنىسىن.

ۋار ۋىر جەكە اۋدانداردا، قىلالاردا جانا شاربۇالىق اۋىلداردا بۇل،
 جۇمىستى تىندىرىپ كەتۈۋ ۋىشىن ولاردىڭ اراسىنا الەۋمەت جارىسىن قولدانۇۋدى
 ەڭ قولايلى ۋادىس دەپ تاۋىپ، وسىنى كەڭىنەن قولدانۇۋ ۋىمىنىلىسىن.

12. قازاقىستان ساۋدا كامىيسارىياتىنىڭ بۇيرىقتارىنا سايكەس،
 رىس، قازاق تىلدەرىندە باسلىغان شارت جاساۋ جۇمىسىنىڭ جاي-
 جاعدايىن جانا وسى شارت بەن مال شاربۇاشلىمىنىڭ قىلاي ۋىمىداستىرىلا-
 تىنىن تۇسىندىرگەندەي نۇسقاۋ، كىتابشا تۇردە، جەرگىلىكتى ورىندارعا
 3 كۇنىنىڭ شىمىندە تاپاندىلۇۋ، مال شاربۇاشلىمىغان شىعانتىن زانتاردى
 ۋىندېرۇۋ جانا وتكىزۈۋ كاپەرەتسەلەردىنىڭ وكىرىكتىك ۋىمىنا تابىرىلىنىسىن؛

13. دىڭكەي ۋار 10 كۇندە جۇنگە شارت جاساۋ جۇمىسىنىڭ اياق
 نالىسى تۇۋرالى سەب بەرىپ تۇرۇۋ وكىرىكتىك ساۋدا ۋىمىنى مەن مال
 شاربۇاشلىمىغان شىعانتىن زانتاردى ۋىندېرۇۋ جانا وتكىزۈۋ كاپەرەتسەلە-
 رىنىڭ وكىرىكتىك ۋىمىنا تابىس ەتىلىسىن. بۇلارعا، مەرزىمدى كوندەردە
 وكىرىكتىك اتقارۇۋ كامىيەتتىنىڭ سەكىرەتەرىيەتىنە اۋىزبا-اۋىز جانا قاعاز
 بەتىندە بايانداما بەرىپ تۇرۇۋ بورىشتالىنىسىن.

14. شارت جاساۋ جوسپارىنىڭ ورىندالۇۋىن قاراستىرىپ اۋدانلىق
 اتقارۇۋ كامىيەتتەرىنە مىنالار بۇيرىلىسىن:

(ا) جۇرگىزىلەتىن شارت جاساۋ جۇمىسىنا اۋىلدىق كەڭەس مەكە-
 مەلەردىنىڭ بەلسەندى قاتىناسۇۋلارى قاراستىرىلىسىن؛

5. قازاقستان ساۋدا كامپىتارىياتىنىڭ نۇ-قاۋى بويىچىشا. شارت جاساسقاندا ورس ارالارىندا بۇكىل فالانى بىرىكتىرىپ، قازاق ارالىنىدا ار بىر شارىۋالىق اۋىلىدى بىرىكتىرىپ، بارلىق شارىۋالار مەن جالعزاق شارت قاعاز جاساسىن، بىراق، بۇلاردىڭ ارالىنىدا كىرىپ كەتكەن باي-فۇلاق شارىۋالار بولسا، ولارعا جۇننىڭ تىمىستى بولسا، ۇستەلەتىن قوسىمىشا پۇرسەنتتەر جانا ۇيىمداستىرۇۋ جۇنى مەن بەرىلەتىن جاردەمدەر بەرىلمەسەن.

6. مال جۇمىسىن العا باستىرۇۋ جانا جۇمىسىن ارتىتىرۇۋ جۇمىسىنە قولاندىلغان شارالاردىڭ، مال شارىۋاشلىقىدىن ۇيىمداستىرۇۋدىڭ، مال شارىۋاشلىقىدىن كاپەرەتتىڭ وداعىن اشۇۋدىڭ جانا مالدى اسىلىدىرۇۋ جايىندا قالايىدا بولسا جۇزەگە اسىرۇۋعا بەلگىلەنگەندەردىڭ جوسپارلارى ماقۇل تىنىسەن.

7. جۇندىرىس شارت جاساۋ جۇمىسىن كوپىنەسە ۇيىمداستىرۇۋ جانا ۇيىمداستىلغان شارىۋالاردا عانا پايدالانىۋ، مال شارىۋاشلىقىدىن شىعاتىن زانتاردى جۇندىرۇۋ جانا وتكىزۇۋ كاپەرەتسەلەرىنىڭ وكىرىكتىك ۇيىمى مەن اۋداندىق اتقارۇۋ كامپىتەنتەرىنە بۇيىرىلسەن.

8. مال شارىۋاشلىقىدىن ۇيىمداستىرۇۋ جۇمىسىن تەزدەتۇۋ جۇشەن استىق دايمىنداۋ نەۋقاندىن، شىتاراب رەتىندە تۇسكەن افشادان، مال شارىۋاشلىقى باسىم اۋدانداردا مال شارىۋاشلىقىدىن ۇيىمداستىرۇۋ جۇمىسىن وركەندەتۇۋگە ارناپ شىعارعان 25 پۇرسەنتتىڭ دەنەن مال شارىۋاشلىقىدىن ۇيىمداستىرۇۋ قاجەتتىن جارانۇۋ جەرگىلىكتى اۋداندىق اتقارۇۋ كامپىتەنتەرىنە ارتىلسەن.

9. جۇندىرىس شارت جاساۋ جۇمىسىنىڭ جۇمىسى مانى-ماگىزى جايىندا جالىپى جۇرتتىڭ ارالىنى جۇمىسىن بەرىپ، ۇگىت جۇرگىزۇۋ اۋداندىق اتقارۇۋ كامپىتەنتەرىنە جانا «جاڭا اۋىل»، «پىرىرتىشىسكاي پىرايدا» كازەتتەرىنە بىر نەشە ماقالالار جازۇۋ مال شارىۋاشلىقىدىن شىعاتىن زانتاردى جۇندىرۇۋ جانا وتكىزۇۋ كاپەرەتسەلەرىنىڭ وكىرىكتىك ۇيىمى تاپىسەن.

10. بۇكىل وكىرىكتەگى اگىرانومدار مەن مال دارگەرلەردىن جۇزەگە جۇندىرىس شارت جاساۋ جۇمىسىن بەلسەندى قاتنىستىرۇۋ جانا جۇزەگە

19. مال شارىۋاشلىغىنان شىعاتىن زاتتاردى ۋەندىرۇۋ جانا وتكىزۇۋ كاپەرەتسەلەرىنىڭ جەرگىلىكتى مەكەمەلەرىنىڭ، ۋالى جۇمىس ادىسىنە قاندىق سەستىگىن سەكە الا، ولاردىڭ وكىرىكتىك ۋىيىمىنىڭ بەلگىلەگەن وكىلدەر نىستەتىن مائۇل تاۋىپ: مۇنى مەن قانار اتالغان ۋىيىم شارت جاساۋ جۇمىسىندا جۇرگەن قىزمەتكەرلەرگە (اۋداندىق كاپەرەتسەلەرگە، وكىلدەرگە) نۇققاۋدى اۋىزبا-اۋىز بەرىپ تۇرۇۋ بۇيرىلىسىن.

20. جۇنگە شارت جاساۋعا ازىنالىغان افشادان باسقا نارسەنىڭ (پىروم تاۋاردىڭ) بارلىعى 35.000 سومدىق، ونىڭ شىنىدە 7.000 سومدىق شاي) كەمدىگىن، شارت جاسالعالى تۇرغان جۇننىڭ مولشەر-لەرىنە قاراعاندا تىم تاپشىلىغىن سەكە الا نارسە جاعىن ارتتىرۇۋ، قازا-غىستان ساۋدا كامىيىسارىياتىنان سۇرانىلىسىن.

21. جىيىنالاتىن جۇننىڭ جوسپارىن بەكىتكەندە قازاق جانا ورس شارىۋالارىنىڭ قولىندا شانىپ الۇۋعا بولاتىن جۇننەن جۇن قالماۋ جاعىنا شارا سەكەرۇۋدى وكىرىكتىك ساۋدا بولىمى مەن مال شارىۋاشلىغىنان شىعاتىن زاتتاردى ۋەندىرۇۋ جانا وتكىزۇۋ كاپەرەتسەلەرىنىڭ وكىرىكتىك ۋىيىمىنا تابىرىلىسىن.

22. وسى قاۋلىنىڭ تۇگەل ورىنىدا الۇۋىن باغىب وتىرۇۋ وكىرىكتىك ساۋدا بولىمىنە جوكتەلىنىسىن.

توراعاسى جارماعامبەت ۇلى.
قاتشى قومۇۋكوب.

مال شارىۋاشلىغىنان شىعاتىن زاتتاردى ۋەندىرۇۋ جانا وتكىزۇۋ كاپەرەتسەلەرىنىڭ سەمىي وكىرىگىندەكى ۋىيىمى ۋىيىمداستىرۇۋ بولىمى. 14-نويابىر 1929-جىل 2-9 №.

جۇنگە شارت جاساۋ جايىندا.

اۋداندارداغى مال شارىۋاشلىغىنان شىعاتىن زاتتاردى ۋەندىرۇۋ جانا وتكىزۇۋ كاپەرەتسەلەرىنىڭ بارلىغىنا وسى مەن سىرگە جۇنگە شارت جاساۋ نۇۋرالى بارلىق ماتەرىيالداردى جىبەرىپ، وكىرىكتىك ۋىيىم سەندەرگە جۇنگە شارت جاساۋ ناۋقانىنىڭ جۇمىسىن بىلاي جۇرگىزۇۋدى بۇيرادى:
بىرىنشى-شارت جاساۋ جوسپارى مەرزىمدى كۇنىندە ورىنىدا الۇۋى

ب) اۋداندا شارت جاساۋ جۇمىسىنىڭ بارلىق مىندەتىنە اۋداندىق اتقارۇۋ كامىيەتتىكىنىڭ بىر مەشەرىتىدىن عانا جاۋابتى قىلىۋ كەرەك. ال، اۋىل-قالالاردا مۇنى اۋىل-قالا كەڭەسىنىڭ باستىغىنىڭ جەكە باشىنا ارتۇۋ كەرەك؛

پ) اۋداندىق مال شارىۋاشلىغىدىن شىعاتىن زاتتاردى ۋىندىرۇۋ جانا وتكىزۇۋ كاپەرەتسەلەرىنە، جۇنگە شارت جاساۋ جۇمىسىدا، جىول سىلتەب، جۇن كورسەتىپ جانا ولاردى قاتتى باقىلاب وتىرۇۋ كەرەك. جۇمىسى ۇستىندە قانداي بولسا سالاقتى بىلىنسە، تىبىستى جازاعا تارتىلۇۋ ۇشىن سوتقا بەرىلسىن؛

گ) دەكادا سايبىن اۋداندىق اتقارۇۋ كامىيەتتىكىنىڭ پىرەزىدۇمىندە، شارت جاساۋ جۇمىسىنىڭ اياق اللىسى تۇۋرالى تولىق باياندا تىكىللىنىپ، بولغان كەمشىلىكتەردى جويۇۋ ۇشىن مەزگىلى مەن شارالار قولدانىلسىن؛ مال شارىۋاشلىغىدىن شىعاتىن زاتتاردى ۋىندىرۇۋ جانا وتكىزۇۋ كاپەرەتسەلەرىنىڭ وكىرىكتىك ۇيىمى تىكەي ار دەكادا سايبىن سەب بەرىپ تۇرسىن؛

ه) شارت جاسالاتىن جۇننىڭ جوسپارلاردا كورسەتىلگەن مولشەر-لەرى ار اۋداندا جەكە قالاعا جانا اۋىلغا بولىنىپ جازىلسىن؛

ج) جۇنگە ۋىندىرىس شارت جاساۋ جۇمىسىن، اۋىل-قالالاردىڭ كەدەيلەرى مەن ورتاشالاردىڭ جالىپى جىيىلىستارىندا جانا كەڭەستىڭ جالىپى پىلەنۇمىنىڭ ماجدالىسىندا قاراب، بۇل ماسەلەنى تالداپ شەشىپ قويۇۋ ۇشىن اۋىل-قالالىق كەڭەستەرگە بۇيرىق جىبەرىلسىن.

15. شارت بويىنشا اقشا ورنىدا، بەلگىلى مولشەر مەن نارسە بەرىلگەندە كوبىنەسە كەدەيلەرگە بەرىلسىن.

16. استىق دايمىندالغان تىبىستى جەرلەردەن (پۇن-كىتتەردەن) جوسپار بويىنشا بىداي اللىب فالۇۋ، تىجىز تۇردە وكىرىكتىك ساۋدا بو-لىمىنە بۇيرىلسىن.

17. مال ازىمىن (شوب) بولۇۋ جوسپارى، وكىرىكتىك مالان اشار-شىلىغى مەن كۇرەسۇۋ كامەسىيەسى تۇجىرىمدى كەلىسىلسىن.

18. مال شارىۋاشلىغىدىن شىعاتىن زاتتاردى ۋىندىرۇۋ جانا وتكىزۇۋ كاپەرەتسەلەرىنىڭ وكىرىكتىك ۇيىمىدىن باسقارغا جۇنگە شارت جاساۋعا جول بەرمەۋ اۋداندىق اتقارۇۋ كامىيەتتىرىنە تابىرىلسىن.

ونىڭ ئۈشىن ۇياغا جاڭا العاندا كەدەي، بانئراقئارغا بەرىلەتىن چەكئىل-
دىكتەردى كەكئىلدىن قولدانمىڭدار.

4. بۇل ناۋقندى جۇرگىزگەندە تاب جولى مەن الىب جۇرۇۋىدى
مەستەن شىعارماۋ كەرەك. شىبىر رەتتە قۇلاق بەن اۋقانتىلارغا شارت
جاساسقاندا افشا جا ۇيىمداستىرۇۋ جانا ۇندىرىس جونى مەن بەرىلەتىن
جاردەمدەر بەرىلمەسەن. افشالى شارت الدى مەن ۇيىمداسقان شاربۇا-
شىلىق بەن كەدەيلەرگە بولمىنۇۋى كەرەك قانداي بولسادا تاب جولىن
تايعافتاندىرعاندى قانتى جازا تارتامىز.

5. نارسە تۇرىندە بەرىلەتىن اباننىس ۇيىمداستىرۇۋ (كالاكتىب)
جانا قوعام قامى ۇشىن عانا بەرىلۇۋى كەرەك. مىيسالى، بىيداى-قوعام
پايداسىنا تۇقىمدىق قورسىتىۋ ۇشىن شاشۇۋعا، مال-ازىقى-قوعام مالىن
بىر جەردەن وتتاتۇۋعا، تاغىسى-تاغى وسىلار سىقىلىدىلارغا.

6. افشالاي بەرىلەتىن اباننىس كەدەي، ورتاشا شاربۇالارغا قويسىنىڭ
ساتىن كۆبەيتىۋ، قوعامدىق قوي قوتاسىن جا-اۋ جانا تۇقىمى اسىل
قوشقار باساۋلىق الۇۋ، وسىنداى تاغى-تاغىلار ۇشىن بەرىلسەن.

7. شارت جاساۋ جۇمىسىنىڭ جالعىزغانا مال شارۋاشلىقىدىن
شىعاتىن زانتاردى ۇندىرۇۋ جاسا وتكىزۇۋ كاپەرەتسەلەرىنىڭ ۇيىمىنا
مەككەرىلگەننىن سەتەرىگنەن شىعارماڭدار. سوندىقتان باسقا بىر كاپە-
رەتسە جا ۇكىمەت سۇدا ورنى (فازگوستورىك، تۇتىمىنۇۋ كاپەرەتسەلەرى
تاغى باسقالار) قاتار شارت جاساساتىن بولسا، بۇل شارتتى بىرى شاربۇا-
شىلىق جانا شاياسىي ماڭىزى بار جۇنگە شارت جاساۋ نۇفانىنا دالدەكەن
قاستىق دەپ بىلۇۋ كەرەك. جۇگە شارت جاساۋ ناۋفانىنا قارسى بولۇۋ
مۇمكىن ايقىن قاستىقناردان باسقا، مىناداي وقىيىعالار بولۇۋعا مۇمكىن
مىيسالى، تۇتىم كاپەرەتسەسىنە جۇن بەرمەگەن سەبەبتى م-ۇشەلەردى
شىعارىپ تاستايمىز دەپ قورقىتىۋ جانا شاي، قانت سىقىلىدى وتە كەرەكتى
نارسەلەرگە نىسارىقتىرۇۋ، جاسىرىن ۇگىت جۇرگىزۇۋ سىقىلىدى سوراقى
مىنەزدەردى تۇتىمىنۇۋ كاپەرەتسەلەرىنىڭ شىعارۇۋىن، بارلىق وسىنداى سوراقى
وقىيىعالاردىڭ انىعىنا جەنىب، جەرگىلىكتى ۇكىمەت ورىنىدارى ارقالى
ايبىتىلاردى تەزدەن جاۋابقا تارتۇۋ كەرەك جانا بۇل تۇۋرالى وكىرىكتىڭ
ۇيىمى نەلەگىراپ ارقالى قاپارلاندىرۇۋ جون.

مەككەرىلىسىمەن، ەكىنشى، بۇل جۇمىسقا، نەرەك ساياسىي-شارىۋاشلىق ماكنىزى بار جۇمىس دەپ تاۋىپ، ئىرى ناۋقان قانارىندا جالپى جۇرت نازار سالعانداي بولسىمەن. شارت جاساۋدىك نەگىزگى ماقساتى مىنالار:

۱. ۋىندىرىس شارت جاساۋ مەن جالپى شارىۋالاردى ۋىندىرىس كاپە-رەتسەلەرىنە تارتۇۋ. شارىۋاشلىق نەگىزىنە تەيىستى وزگەرىس كىرگىزۇۋ، اسىرەسە مال شارىۋاشلىقىغا، قالدك شارىۋانى، اسىرەسە كەدەي، بانىرافتار-دى كاپەرەتسە ۋىمىندا كۆبەيتۇۋ.

ەل اراسىنا مال شارىۋاشلىقىغا شىعاتىن زانتاردى ۋىندىرۇۋ جانا وتكىزۇۋ كاپەرەتسەلەرىنىك نەگىزگى تامىرىن جايۇۋ جانا سولار ارقالى شارىۋا فولىنان شىعاتىن مال شارىۋاشلىقىغا زانتارىن تۇگەل (100 پۇر-سەنت) الۇۋ.

شارت جاساۋدىك وسى ايتىلغان ماقساتتارىن كوزدەي، وكىرىكتىك ۋىمى سەندەردىك الدارىككا مىناداي ايقىن مىندەتتەر قويادى:

1. 1930-جىل عىپىنۋاردىك 15-نە دەيىن ەك ازى قولدارىكداي شارت جاساۋ جوسپاردىن قالايدا بولسا ەلدەن شىعاتىن جۇندى تۇگەل (100 پۇرسەنت) الىپ، ورىنداگدار

جوسپاردان ارتىق كەدەيلەر مەن ورتاشالاردان شارتقا العان جۇن افشاسىز شارت بەن الىنۇۋى كەرەك.

2. قالىقتى ۋىندىرىس كاپەرەتسەلىككە نارتۇۋ جومىندە ۋىمىنىپ ونىرعان، شارت جوسپارىنداى سان ەك ازى. سوندىقتان انىق جوسپاردى رزدەرىك بەل گىلەگەندە بىرىككەي مال باعۇۋشى شارىۋالاردى جەكە ۋىمىداستىرۇۋ مەن قانار بۇلاردى قانداي ۋىمىداستىلغان شارىۋاشلىققادا (كالاكتىبكە) بولسا تارتۇۋ سەندەرگە بىرىنىشى مىندەت. سەندەر بارلىق مۇمكىندىكنى، بارلىق قاراجانتى ۋىمىداستىقان مال شارىۋاشلىقىدىن تۇر-عىزۇۋعا پايدالانىۋۇلارىك كەرەك. استىق داينداۋ ناۋقاننان، شىناراب رەتىندە تۇسكەن افشانى مال شارىۋاشلىقىدىن ۋىمىداستىرۇۋ جۇمىسىنا پايدالانىۋۇدى مال شارىۋاشلىقى بىسىم اۋدانداردا، جەرگىلىكنى ۋكىمەت ورىندارىنا قالايدا بولسا ماقۇلداىنگدار.

3. وسى ناۋقاندى جۇرگىزۇۋ مەن بىرگە كەدەي جانا بانىراق شارىۋالاردى قالا جانا اۋىلدىق كاپەرەتسە ۋىالارىنا تارتۇۋدى كۇشەيتىكەر.

جۇنگە شارت جاساۋ جۇمىسىن جاقسى وتكىزۈۋگە باسەكە.

باسەكە شارتتارى.

1. جۇنگە شارت جاساۋ جوسپارىن مەرزىمدى كۇنگە ورىنداب ءىبتۇۋ.
2. بارلىق شاربۇا قولىنان شىعاتىن جۇننىڭ قاناشاسىنا شارت جاسالىندى.
3. قاناشا كالاكتىب ۇيىمداستىرىلدى. ولاردىڭ شاربۇاشىلىعىنىڭ بەگىزى نە، نەشە ۇيدەن ۇيىمداستىرىلدى جانا قانداي اۋقانى بار شاربۇالاردان قۇرىلدى.
4. جۇنگە شارت جاساۋ نۇقانىمدا مال شاربۇاشىلىعىنىڭ قوعامىنا قاناشا ەسكى كالاكتىبتەر قوسىلدى.
5. مال شاربۇاشىلىعىنان شىعاتىن زانتاردى ۇندىرۇۋ جانا وتكىزۇۋ كاپەرەتسەلەرى جاڭادان قاناشا اشىلدى جانا بۇلارعا قاناشا مۇشە اليندى.
6. جۇنگە شارت جاساسۇۋ ءجونى مەن بارلىعى نەشە شاربۇاشىلىق مال شاربۇاشىلىعىنان شىعاتىن زانتاردى ۇندىرۇۋ جانا وتكىزۇۋ كاپەرەتسەلەرىنە جاڭادان اليندى.
7. جۇنگە شارت جاساۋ جۇمىسىندا تاب جولدىن جاڭلىۋ.
8. شارت بويىنشا سىتەلىنەتىن مال تۇقىمىن اسىلداندىرۇۋ جانا مالدى ەمدەۋ شارالاردى وسى جوعارىدا كورسەتىلگەن شارتتاردى ايرىقش ارتىق ورىنداغان اۋداندىق، قالالىق جانا اۋىلدىق مال شاربۇاشىلىعىنان شىعاتىن زانتاردى ۇندىرۇۋ جانا وتكىزۇۋ كاپەرەتسەلەرى، كالاكتىبتەر قوعامدار بايگە الادى. مىناداي بايگىلەر بار:
اۋداندىق مال شاربۇاشىلىعىنان شىعاتىن زانتاردى ۇندىرۇۋ جان وتكىزۇۋ كاپەرەتسەلەرى ۇشىن:
ءبىرىنشى بايگە: مال شاربۇاشىلىعىنىڭ مامانىن ءپىر جىلعا دەيىن وكىرىكتىك ۇيىم افشاسىنا جالداۋ 2.000 سوم تۇرادى.
ەكىنشى بايگە: ونەر ءادىسى مەن بىيەگە اسىل تۇقىم سالۇۋ ورنىر (سىلوشنوي پۇنكىت) اشۇۋ، بۇدا 2.000 سوم تۇرادى.
تومەنگى، مال شاربۇاشىلىعىنان شىعاتىن زانتاردى ۇندىرۇۋ جان

8. مال شارىۋاشلىغىن شىعانتىن زانتاردى ۋەندىرۋۇ جاننا وتكىزۋۇ كاپەرەتسىلەرنىڭ مۇشەلەردىن جۇنگە شارت جاساۋ ناۋقاننا فالىك فانتىستىرۋۇ ۋەشەن، نەگىزگى ۋادىس الەۋمەت جارىسى بولغاندىقتان الەۋمەت جان رىسىن جالغىز اۋداندار اراسىندا عانا مەس، ار بىر قالالار جاننا اۋىلىدىق. كاپەرەتسىلەردىڭ ارالارىندا مۇمكىن قادارى كوپ پايدالانىڭدار.

الەۋمەت جارىسى مەن قاتار جۇنگە شارت جاساۋ جۇمىسىن مەرزىمدى كۈنىنەن قالدىرماي ماڭىزدى قىلىپ جاننا شارىۋالاردى ۋىمىداستىرۋۇ رەتىندە كوپ نانىجە شىعارعان اۋدانغا بايگە بەرىلەتىن اۋداندار اراسىدا باسەكە بەلگىلەندى. بايگەنىڭ تىزىمى جاننا بەرىلۋۇ رەتى «پىرىيەر» تىشىسكاي پىراپىدا» كازەتىندە جارىيالاندى. بارلىق شارت جاساۋ جۇمىسىن قالاي جۇرگىزىپ جاتقاندىكى كازەت بەتىندە ايقىنداپ تۇرىڭدار.

9. بۇكىل جۇمىستارىڭدى قاراعىستان ساۋدا كامپىسارىياتىنىڭ ناۋلى. تۇسقاۋلارى بويىنشا سىتەڭدەر. جۇنگە شارت جاساۋ ناۋقاننىڭ تەرەڭ شارىۋاشلىق-ساياسىي ماڭىزى بارلىغىن قايتالاي ايتا، باسقارما سىتەرىڭە سالادى: ەگەر وسى كورسەتىلگەن بەيرىقتار ورىندا الماسا، اۋداندىق مال شارىۋاشلىغىن شىعانتىن زانتاردى داينداۋ جاننا وتكىزۋۇ كاپەرەتسىلەردىڭ باسقارمالارى قاتتى جازا بۇيرىلۋۇغا جاۋابقا تارتىلمىدى. بەرىلگەن پورما بويىنشا تىپىستى مەرزىمدە پوشتا تەلەگىراب ارقالى جىبەرەتىن جۇنگە شارت جاساۋ جۇمىسىنىڭ سەب. قىسابتىن كەشىكتىرمەي جىبەرىپ تۇرۇۋدى سىتەرىڭنەن شىعارما-اڭدار. ەگەر مەرزىمدى كۈنىنەن سەب. قىسابتىن كەش بەرىلسە، وندا سىزدەرگە ايبى (شىتاراب) سالۋۇغا وكرىكتىڭ ساۋدا بولىمى الدىنا وتىنىش قويامىز.

باسقارما توراعاسى كوتوبمىش.

ۋىمىداستىرۋۇ بولىمىنىڭ باسنى ودىنتىسوپ.

1929-30-جىلى جۇنگە شارت جاساۋ تۇۋرالى مال شارىۋا-
 شىلىغىنان شىعاتىن زاتتاردى ۋىندىرۇۋ جاننا وتكىزۇۋ
 كاپەرەتسەلەرىنىڭ سەمەي وكرىكتىك ۋىمىنىڭ اۋدانىق
 كاپەرەتسەلەرىنە نۇسقاۋى.

شارت جاساۋدىڭ ۋىمىداستىرىلۇۋى.

1. 1929-30-جىلىدىڭ جۇنگە شارت جاساۋ جۇمىسىنىڭ الدىنا
 قوبىعان ماقسانتارى:

(ا) جۇننىڭ ماڭىزىن ارتتىرۇۋ مەن مالدىڭ جىلدىن جىلغا سانى
 ۋسىۋىن تۇراقتاندىرتىپ، ۋىندىرسى ورىندارىنا كەرەك مال شارىۋا-
 شىلىغىنان شىعاتىن شىيىكى زاتتاردى جاننا تىياناقتى بازا (كوز) تۇۋدىرۇۋ؛
 (ب) مال (قوي) شارىۋاشىلىغىنىڭ ۋىندىرسى سىنە تىم كەگىنەن،
 اندىق چوسپار مەن كانىگىلەنۇۋ؛

(ش) ورتاشا جاننا كەدەي شارىۋالارىنىڭ ۋىمى-داسۇۋىن كۇشەيتۇۋ
 (كالەكتىپ) مەن كاپەرەتسىمىكە اينالدىرۇۋ؛

(پ) مال شارىۋاشىلىغىنان شىعاتىن زاتتاردى ۋىندىرۇۋ جاننا وتكىزۇۋ
 كاپەرەتسەلەرى ارقالى قالىقتان شىعاتىن جۇننىڭ بارىن تۇگەل دايمىداۋ.
 2. جۇنگە شارت جاساۋ جۇمىسى جالعز عانا، مال شارىۋاشىلىغىنىڭ
 شىعاتىن زاتتاردى ۋىندىرۇۋ جاننا وتكىزۇۋ كاپەرەتسەلەرىنىڭ قولىندا، باشقا
 ەش بىر تۇتىنۇۋ كاپەرەتسەلەرى، ۋكىمەت ساۋداسى جۇنگە شارت جا-
 ساسۇۋعا فائى جوق.

3. جۇنگە شارت (كانتىراكتاتسىيا) پىورمى بىويىنىشا شارت قاعاز
 جازىسۇۋ مەن مىناداي ۋادە مەن ماسالادى:

(ا) كالەكتىپتەردە جاننا مال شارىۋاشىلىغىنىڭ ۋىمىدارىندا جۇنگە
 شارت ۇزاق ۋاقىتقا عانا جاسالسىن؛

(ب) ورتاشا، كەدەي شارىۋالار بۇكىل قالا جا شارىۋاشىلىق اۋىل
 بولىپ شارت جاساساغانا بۇلار مەن قىسقا ۋاقىتقا شارت جاسالادى.
 بىلاي نىسەۋگە مۇمكىندىك بولماغان رەتتەردە عانا قالانىڭ جا اۋىلدىڭ
 جارىم-جارتىسى مەن شارنتاسىلىنادى؛

وتكىزۈۋ كاپەرەتىبتىك ۋېمىدار مەن كالاكتىبتەر ۋىشىن. كالاكتىبتەرگە:
بىرىنشى بايگە: قوي تۇقىمىن اسىلدا ئىدىرۇۋ ۋىشىن 400 قوي
جانا 32 جىبەك چۈن قوشقار باسى 5 جىلعا قارىغا بەرۇۋ 8.800 سوم.
ەكىنشى بايگە: كالاكتىبتىك بارلىق قوينى كەرەك اسىلدا ئىدىنغان
قازاق قوينى تۇقىمىنىك قوشقارىن الۇۋعا 3 جىلعا قارىز بەرۇۋ ازىرگە
350 سوم بەلگىلەندى جانا قوي قوتاندىن سىتۇۋگە 1.000 سوم.
ۋىشىنشى بايگە: تۇقىمدىق 2 ۋيا قوبان بەرۇۋ، 1 ۋيادا 1 ەركەك
10 قۇرغاشى قوبان (بارلىقى 500 سوم تۇرادى).

نومەنگى مال شاربۇۋاشلىق شىعەتەن زانتاردى ۋىدىرۇۋ جانا
وتكىزۈۋ كاپەرەتىبتىك ۋېمىدار ۋىشىن:

بىرىنشى بايگە: سىلۇۋىشنى پۇنكىتكە (جاقىندا سىتراتىن ورىنغا)
ارناب انگىلىيا شوشقاسىنىك بىر قىراگىن بەرۇۋ 300 سوم (ورىستارغا).
ەكىنشى بايگە: مال شاربۇۋاشلىق شىعەتەن زانتاردى ۋىدىرۇۋ
جانا وتكىزۈۋ كاپەرەتسەلەرىنىك وكىرىكتىك ۋېمى قاراجانى مەن، مال
دارگەرلىگىنىك تەكىمىكومىندە، مال شاربۇۋاشلىق كاپەرەتىبتىك مۇشەلەرى
اراسىنان قازاق كەدەيىنىك 2 بالاسىن وقىتۇۋ (2 بايگە).

ۋىشىنشى بايگە: ار قايىسى 75 سومدىقتان ەمنىك 5 ساۋىت
دارىسى (اپتەشكە).

تورتىنشى بايگە: ار قايىسى 20 سوم 25 تىمىندان مال جايىنان
15 كىتابقاناشا.

سەمەي وكىرىكتىك مال ۋىدىرۇۋ قوعامىنىك

باسقارما باستىعى كوتوبمىش.

ۋېمىداستىرۇۋ بولمىنىك باستىعى ودىمىتسوپ.

11. جۇنگە شارت جاساعاندا شارۋاۋالارغا بەرىلەتىن اقسانىڭ (ابانىسنىڭ) مولشەرى 1928-29-جىلداغى جۇن باسىنان كازىر سول جۇندى جاقىن جەردەگى نەمىر جول دىستانسىسىغا، جا كەمە پىرىستەننە اپارۇۋعا ۇستا-لاتىن اقسانى شىعارىپ تاستاۋ سەبەبىنەن بەرىلەدى. اتىق باسى جۇندى العاندا، وداقتاس كەكەس رەسپۇبلىكىلەرنىڭ - اۋدا بولمى 1930-جىلدىڭ كوكتەمىنە بەرگەن باسى مەن شوگىسى سەبەبەن بەرىلەدى. بىراق، 1928-29-جىلدىڭ كوكتەمىندەگى جۇندىڭ قازنا باسىنەن كەم بولمايدى.

12. جۇن شارتىنا بەرىلەتىن اقسا، تىپىستى مولشەرى مەن عاندا شارت جاساۋشىنىڭ اتىنە قاراپ بەرىلەدى: كەدەي، باتىراق شارۋاۋالارغا، كالاكتىبتەرگە، مال شارۋاۋاشلىغىنىڭ كاپەرەتسە ۇيدە-دارىنا كالاكتىب بولىپ مال شارۋاۋاشلىغىنىڭ كاپەرەتسەلىك ۇيىمىن اشىپ جۇنگە شارت جاساسا، جۇندىڭ تىپىستى باسىنىڭ 80 پۇرسەنتى بەرىلەدى. كالاك-تىپتەردە جۇنگە شارت جاساۋعا بەرگەن اقسا جەتپەي قالسا، وندا اۋداندىق مال شارۋاۋاشلىغىنىڭ كاپەرەتسەلەرى وكرىكتىڭ ۇيىمىن كەرەك اقسانى تەلەگىراب ارقالى نەز سۇراۋلارى كەرەك. كالاكتىبتەردىڭ جۇنىنە شارت جاساۋ ۇشىن مال شارۋاۋاشلىغىنىڭ اۋداندىق كاپەرەتسەسى كالاكتىبتەردىڭ ۇيىمى مەن بۇكىل كالاكتىبتەردە جۇنىنە شارت جاساۋى كەرەك. بۇدان كەيىن مال شارۋاۋاشلىغىنىڭ اۋداندىق كاپەرەتسەسى رز ادامدارىنان كالاكتىبتەردىڭ جەكە ار قايسىسى مەن جۇنگە شارت جاساپ قىتۇۋ ۇشىن بىر وكىل جىبەرەدى. بۇل وكىلگە جۇرىس-تۇرىس راسقوتىنا، شارت جاساپ كەلگەن جۇندىڭ ار بىر كىلوگرامىنا $1\frac{1}{2}$ -تىپىمىنان سەبەبەن اقسا بەرىلەدى. بىراق، جالداپ مىنگەن كولىگىنىڭ اتىق شىمىنىنان كەم بولمايدى.

سەكەرتۇۋ: كالاكتىبتەرگەدە ابانىس جوعارىدا كورسە-

تىلگەن جۇن مەن بەرىلەدى. بىراق، شىندە جاسىرىنىپ جۇرگەن باي-قۇلاق بولماسا، ولاردىڭ جوقتىغىن اتىقتاعاندا كالاكتىبگە ابانىس بەرىلمەيدى.

13. ابانىس اقسالارىدا، نارسەلەردە اۋداندىق اتقارۇۋ كامىيەتەنىڭ

بەلگىلەگەن تارتىبى جانا مولشەرى مەن بەرىلەدى.

14. شارت بويىنشا بەرىلەتىن شاي، تاۋار سىقىلدى نارسەلەر

پ) الدېرەك ورتا شاربۇلار مەن شارت جاسالادى. شارت افشاسىز بولسا؛
ه) باي-قۇلاقشار شاربۇاشلىغى مەن افشاسىز شارت قانا جاسالادى.
4. مال شاربۇاشلىغىنان شىعاتىن زاتتاردى ءوندېرۇۋ جانا وتكىزۇۋ
كاپەرەتسەلەرنىڭ وكىرىكتىڭ ۇيىمى، جىبەرگەن جوسپار اۋداندىق كا-
پەرەتسەلەر مەن اۋىل-قالالارعا ءبولىنىپ، اۋداننىڭ شىندەگى قالا-اۋىلدارعا
ءبولىنىپ، اۋداندىق كاپەرەتسە مەن شىققان دەرىپەس وكىلدەردىڭ
توبىنا بەرىلەدى.

5. ءار ءبىر كالاكتىبەتەرگە، ءوندېرسى ۇيىمدارعا، اۋداندىق دەر-
بەس وكىلدەرگە قاندا جۇنگە شارت جاساۋلارى كەرەكتىگىن انىق
سىيىپىرلار مەن كورسەتىلگەن جوسپار بەرىلەدى جانا جوسپاردى ورىنداۋدى
شىندەتتەرىنە العاندىعىنا قولدارىنان مىندەت-قاعاز الىنادى.

6. شارت جاساۋ جۇمىسىنىڭ اتقارىلىسى جەرگىلىكتى بارلىق
ۇكىمەت ورىندارىنىڭ، پارتىيا ۇيىمدارىنىڭ، مال ماماندارىنىڭ، اگىرا-
نومداردىڭ، كاسىپ ۇيىمداردىڭ جانا وسىمدىك كاپەرەتسەلەرنىڭ جاقىن
قاتىناسى مەن جانا كەڭىنەن ۇكىت-وسىپەت تاراتۋى مەن تىنۋى كەرەك.

7. شارت جاساۋ جۇمىسىنا بۇكىل جەرگىلىكتى بولسەندى كاپە-
رەتسە مۇشەلەرىن، اۋىل شاربۇاشلىغىنىڭ ۇيىرمەلەرىن جانا باسقا جەر-
گىلىكتى مادەنىيەت ۇيالارىن قانىناستىرىپ، جىيىلىستاردا، سىيەزدەردە
اياندا قويۇۋ مەن جالپى جۇرتتىڭ پىكىرىن وسى جۇمىستىڭ مايدانى
شىعارۇۋ كەرەك.

II. شارت جاساۋدىڭ مەرزىمدەرى مەن شارتتارى.

8. شارت جاساۋ جۇمىسى اسىرەسە ءوندېرسى ءتۇردى سىكەرەتىن
بولعان مەبەبىتى شارت جاساسقاندا مىنالاردىڭ بولۇۋى انىق قاچات:
اسىلدانغان قوشعار قويۇۋ، ونى قوعام بولىپ پايدالانۇۋ قىس ايلارىنا
ارناب قويغا جەتكىلىكتى ءشوب جىيۇۋ، توقتى تورباقتى ءتىپىستى، تارىپىيە
مەن باءۇۋ، تاغى باسقا وشىنداى شارالار مەن قويدىڭ سانىن كوبەيتىپ،
تۇسىمىن ارتتىرۇۋدى قامداستىرۇۋ.

9. جۇننىڭ بارلىق تۇرىنە شارت جاسالىنادى.

10. جۇنگە شارت جاساۋ جۇمىسىنىڭ كەسىمى كۇنى 1929-جىلدىڭ

1-نويابىرىنەن باستاپ 1930-جىلدىڭ ءبىرىنشى پەبىرالىنا دەيدىن.

III. جۇن شارتىنىڭ تەكنىكىسى.

21. جۇننىڭ شارت جاساۋ جۇمىسىنىڭ بارلىق سۇراۋلارنى نۇسقاۋ بەرۋۇ ۋە ئۇشش مال شارۋاشلىغىنان شىعاتىن زاتتاردى ۋەندىرۋۇ جاننا ونكىزۋۇ وكرىكتىك ۋىيىمىنان اۋداندىق كاپەرەتسەلەرگە دەرىس وكىلدەر جىبەرىلدى. بۇلاردىڭ مىندەتتەرى الدى مەن تاجرىبە رەتىندە بىر اۋىلدا جا بىر قالادا جۇننىڭ شارت جاساپ كورۋۇ. بۇدان كەيىن شارت جاساۋ جۇمىسىنىڭ ئىيىستى مەرزىمدە جاننا مولشەردە انقارىلۇۋى اۋداندىق كاپەرەتسەنىڭ باستىعى مەن الگى دەرىس وكىلگە جۇكنەلدى.

22. ۇزاق ۋاقىتقا جۇننىڭ شارت جاساۋدىڭ كوزدىتىنى قازاقتىڭ قاتتى جۇندى قۇيرىقتى قويىن باسقا اسىل تۇقىمدى قوي مەن شانىسە. تىرىپ، ماڭىزداندىرۋۇ جاننا ەكپىك قورعاۋ، سابەتىنىڭ 1928-جىلى 28 پەبرالدا شىعارعان فاۋلىسىن ورىنداۋ ۋەشش مال شارۋاشلىغىنان ھارگەرلىك جاردەم كورسەتۋۇ جاننا مال شارۋاشلىغىن مادەنىيەتتى ۋەندىرىس نەگىزىنە قويۇۋ. وسى ايتىلغان شارالارعا اۋىل شارۋاشلىغىنىڭ كىرە. دىتتەرىنىڭ، ۇكىمەت بۇتجەتىنىڭ جاننا وزدەرىنىڭ سوماسىن جۇمساۋ.

23. جۇن شىعاتىن بازىغا (كۇزدى) كىدەي، ورناشا شارۋالاردى قوسىپ، رۇندىرىس ۋىيىمىن اشقاندا بۇلاردىڭ شىندە اۋقاتتى، باي قۇلاق شارۋالاردىڭ بولماۋى كەرەك.

24. اۋقاتتى قۇلاق-باي شارۋاشلىقتارىنىڭ جۇنى كويىشلىك بۇيىعارىسى، سالماعى مەن جەرگىلىكتى ورىنداردىڭ قىرى مەن شارتقا الدىنۇۋى كەرەك.

ەسكەرتۋۇ: اۋقاتتى، باي قۇلاق شارۋالارىنىڭ جۇنىندە شارت جاساسقاندا ش بىر ۋىيىمداستىرۋۇ-ۋەندىرىس جاردەمى بەرىلمەيدى. 25. جۇننىڭ شارت جاساسقاندا شارۋانىڭ الاتىن جۇنىنىڭ بارىنە تۇگەل شارت جاساۋدى قاراستىرۋۇ كەرەك. ەڭ بولماغاندا ساتانن جۇنىندە تۇگەل شارت جاسالسىن.

26. جۇننىڭ شارت جاساسقان شارۋالاردىڭ شارت قاعازعا تىركەلگەن مەزىمدە كورسەتىلگەن اۋقاتتى، مالنىڭ (قوي، ەشكى، تۇيە) سانى اۋىلدىق-قالالىق كەڭەس بەن كۋالەندىرۋۇلى بولۇۋى كەرەك.

شارتتا ايتىلىپ جازىلادى جاننا قازاعىستان ساۋدا كامپىسارىياتىنىڭ
ۋسىنغان مولىشەرى مەن بەرىلەدى. جەتتە گەندىكتەن قالغان نارسە بولسا
ونى شارتقا جۇننىن بەرۋۇشى شارىۋا سۇراۋعا تولىق قاقى بار.

15. مال شارىۋاشلىغىنىن شىعاتىن زاتتاردى ۋندىرۋۇ جاننا وتكىزۋۇ
كاپەرەتسەلەرىنىڭ وكرىكىنىڭ ۋىمى جىبەرگەن تىزىم بويىنشا، اۋداندىق
مال شارىۋاشلىغىنىڭ ۋىمىرارىنىڭ سۇراۋى مەن بىيداي وكرىكىنىڭ
ساۋدا بولىمىنىڭ نارەتى (قاعازى) بويىنشا بەرىلەدى. تىزىمدە بىيدايىنىڭ
قاي جەردەن، قاندا جاننا كىمگە بەرىلەتىنى اتىق كورسەتۋۇلى بولادى.

16. شارت جاسالاتىن جۇننىڭ سانى مەن ساپاسىن ارتتىرۋۇ جاننا
شارىۋانى شاقىرۋۇ ۋشىن، جۇننىڭ تىپىنى باسىنىڭ ۋستىنە قوسىمىشا
افشا بەرىلەدى (شارت قاعازىنىڭ 3-بىن قاراڭىز).

ەسكەرتۋۇ: باي-قۇلاق جاننا اۋقاتتى شارىۋالارعا ەش بىر
قوسىمىشا (جوعارىدا ايتىلغان) بەرىلمەيدى.

17. جۇن شارتىدا بەرىلەتىن ابانىس دا شارىۋا كورسەتىلگەن مەن
زىمىندە-نويابىر جاننا دەكابىر ايلارىندا تىپىنى سوماننىڭ 60 پۇرسەنتى.
قالغانى عىيىنۋار ايمىندا بەرىلەدى. بەلگىلى مولىشەرى مەن تاۋاز بەرىلەتىن
اۋدانداردا نويابىر-دەكابىر ايلارىندا افشا بەرىلەدى. ال، تاۋاز جاعى
كەيىنەرەك، تاۋاز كەلىسى مەن.

18. جۇندى بەرەتىن كەسىمدى كۇن، قويدىڭ جۇننىن العاننان
باستاپ 1930-جىل 1-ئىنشى ۋىيىلگە دەيىن.

19. بارلىق جۇندى بەرۋۇ مەرزىمى، ەل جۇندى كالاكتىب بولىپ
بىردەن بەرۋۇگە بلايدىقنى بىر-ولەۋى كەرەك، سوندىقتان اۋداندىق مال
شارىۋاشلىغىنىڭ كاپەرەتسەلەرى، بۇكىل اۋدانداغى قالا-اۋىلداردىڭ
كالاكتىبتەردىڭ سەرىكتەس ۋىمىداردىڭ قايسىسى قاي كۇنى بەرەتىندىگىنە
جوسپار جاساۋلارى كەرەك.

20. جۇندى شارت بويىنشا تىپىنى ماڭزى مەن جاننا مەن
زىمىندە بەرگەن شارىۋالار شاي، قانت سىقىلدى نارسەلەردى تۇتىم
مولىشەرى مەن الۋۇعا ايمىرىقىشا قاقى بار. جۇن باسىنىڭ پۇرسەنتىنە
بلايدىقتان قانا نارسە بەرۋۇگە بولىدۇ.

ەسكەرتۋۇ: مۇنداي ايمىرىقىشا قادىر قۇلاق، باي جاننا
اۋقاتتى شارىۋالارعا بەرىلمەيدى.

وتىرۇۋۇشنىڭ قانداق شارىۋالار ەكەننىڭ ئىدىق كورسەتىپ، قاپار بەرىپ تۇرادى. اۋىلىدىق، فالالىق كەڭەستەرگە قۇرغاندا شارىقا وتىرغاندا اردىڭ ئىزىمىن بەردى.

34. 1930-جىلى كۇزەم جۇننىڭ جىيىپ العانىشا قانىشا جۇن شارت جاساۋ مەن العانىشىن، وعان قانىشا شىمىن شىعارىلعانىن ايقىن سەبتەپ وتىرۇۋۇشنىڭ اۋداندىق مال شارىۋاشلىقىنىڭ كاپەرەتسەلەرى بۇغالىتىر اپپاراتىن بەلگىلەيدى.

IV. شارتقا وتىرۇۋۇشى شارىۋالارغا كومەك رەتىدە بەرىلەتىن مال ئوسىرۇۋۇ جانا ەمدەۋ جايىنان شارالار.

35. بۇل شارالاردىڭ نەگىزىن شارتقا وتىرغان شارت بەن العانىشا مال شارىۋاشلىقى كاپەرەتسەسى مەن قالىق قاراجانىنان ئوسىرۇۋۇ، مال ئوسىمىن ارتتىرۇۋۇ، ماڭىزىن جوعارىلاتۇۋۇ قامىنا پايدالانان بولىپ اۋى.

36. سىتەلمەننىڭ شارالاردىڭ ئىزىمىنىڭ شىمىن شارتقا وتىرۇۋۇشىلارغا ەك تۇسىنىكتىلەرى العانى، شارتنىڭ شىمىن كىرگىزىلىپ جازىلادى. جانا بۇل شارالاردىڭ العانى شارت جۇمىسىنا قاتىناسىپ جۇرگەن (اۋداندا جانا كالا كىتەپتەردەگى) اگىرانوم جانا مال ماماندارىنىڭ ماقۇلداۋى مەن بولادى. باسقالاتاردان كورى ايرىققىشا شارتقا وتىرغاندا مالدارىنا ەمدەۋ، مالدى ئوسىرۇۋۇ بىلىمى، مالدىڭ ئوسىمىن ارتتىرۇۋۇ، ماڭىزىن جوعارىلاتۇۋۇ شارالارى كوپ كورسەتىلمەندى.

37. شارتقا وتىرغان شارىۋالار، كالا كىتەپتەر، سەرىكتەس ۇيمەلدار شارت بەن العانى اقساعا تۇقىمدىق مال، مال ەمى دارىلەرىن، قىرىقتىق، پىشىن ماشىنە العانى كەلسە، وندا بۇلاردىڭ وسى تىلەگىن شارتنىڭ 4-6-بىنە جازىپ، ئىمىستى ورنىغا كەرەك زاتتى اتاب مال ەمدەمە (زاياىكە) بەرۇۋۇ كەرەك، ۇيمىنىڭ بەلگىلەپ قويغان جوسپارىنان سىرتقارى تۇقىمدىق مال تاراتۇۋۇدىڭ مۇمكىندىگى كەم ەكەندىگىن سىتەرىگىن شىعارماڭدار. تۇقىمدىق مال كالا كىتەپتەر مەن ئوندىرىس سەرىكتەكتەر ارقالى عانا تارا-تىلادى. بىراق، تولىق دالەل مەن مال ەمدەمە بەرىلسە، فازاننىڭ قانتى جۇن قۇيىرىقتى قوشقارى 35 سوم، جىبەك جۇن قوشقار 75-80 سوم جوسپار-دان سىرتقارى اق بەرىلەدى. شارت جاساسقاندىن-اق، كەشىكتىرمەي مال ەمدەمە وكىرىكتىك ۇيمىغا جىبەرىلەدى.

27. شارت جاسالوۋى كەرەك جۇننىڭ شاماسى مىنا مولشەر مەن مەبەتەلمىنىپ شىعارىلادى:

- ا) قازاق قويى مەن قوشقارىنان 1,5 كىيلوگىرامم;
- ب) اسىلنانغان قوي . . . 3 »
- ش) جىبەك جۇن قويدان 5 »
- ج) شىكەندەن . . . 0,5 »
- د) تۇيەدەن . . . 3,5 »
- ه) كۆزەم جۇنى . . . 0,5 »
- گ) قوزى جۇنى . . . 0,37 »

28. بەرىلگەن ابانىس (افشا) بوس كەتپەي، سەنئەدى بولۇۋى ئۇشمن جۇننىنە شارت جاسالغان مالدىڭ كورسەتىلگەن سانى اندىق ەكەندىگىن تۇبىنەۋ كەرەك.

29. جۇنگە شارت جاساسباغان ئۇي قالماۋ ئۇشمن ئار بىر اۋداندىق وكىلىگە جاردەمشى رەتىندە ئار اۋىلعا، فالاعا بىر كاپەرەتسە ۋىيەداس-تىرۋۇشى سايلىناندى.

30. اۋداندىق كىندىكتە، فالالاردا جانا اۋىلداردا جۇنگە شارت جاساۋ جۇمىسى قالاي ۋىيەداستىرىلانىنى بۇدان باسقا. ارنىۋلى نۇسقاۋدا كورسەتىلدى (№ تىركەمەنى قاراڭىز).

31. شارت قاعاز جۇنگە شارت جاساسقاندا بۇكىل اۋىل، فالانىنان جاسالادى. شارت قاعازدىڭ تۇبىكى نۇسقاسى اۋداندىق مال شارىۋاشلىغىنان شىعانىن زانتاردى ئوندىرۋۇ جانا وتكىزۋۇ كاپەرەتسەسىنە تابىرىلادى، كوشىرمەسى شارتقا وتىرۋۇشىغا بەرىلەدى.

ەسكەرتۋۇ: اۋقاتتى، باي جانا قۇلاق شارىۋالارى مەن شارت جەكە-جەكە جاسالادى.

32. ئوندىرىس سەرىكتەر، دەربەس وكىلدەر اۋداندىق مال شارىۋا-شىلىغىنىڭ كاپەرەتسەلەرىنە ئار ايدىڭ 1، 10 جانا 20-25 شارت جاساۋ جۇمىسى تۇۋرالى تولىق سەبب بەرىپ تۇرادى.

33. ئار ايدىڭ 5، 15 جانا 25-28 دە مال شارىۋاشلىغىنىڭ شىعانىن زانتاردى ئوندىرۋۇ جانا وتكىزۋۇ كاپەرەتسەلەرىنىڭ وكىرىكتىك ۋىيەنە، اۋداندىق كاپەرەتسەلەرى وسى نۇسقاۋعا تىركەۋلى پورما بويىنشا شارتقا

گ) قاي ۋاقىتتىن قاي ۋاقىتقا دەيىن جۇنگە شارت جاساۋ ناۋقانى سوزىلانىن، قاي كۇندەردە، قاي فالادا عجا اۋىلدا جۇنگە شارت جاسا- لاتىنىن جوسپارلاب سول اۋىل، قالالازعا وكىل سايللاۋدى؛

ع) ار بىر اۋىلعا، قالاعا بولمى جاسالغان جوسپارعا قاراب وتىرىپ، ار بىر جەرگىلىكنى مال شارىۋاشىلىغىنىڭ كاپەرەتسەسى قاي جەرلەردە جۇنگە شارت جاسايتىنىن بەلگىلەۋ. جۇنگە شارت جاساعالى بارىلماي قالغان جەر قالماۋىن سىكەرۇۋدى، وسى بارلىق جوسپارلاردى، ماسەلەلەردى شەشۋىگە 2-1 1/2 سوتكى عانا بەرىلەدى. جوسپارلار جاسالىپ بولغاننان كەيىن توقتاۋسىز اۋداندىق اتقارۇۋ كامپىتەتىنە بەكىتىمگە بەرىلۋى كەرەك.

2. ار بىر اۋداندىق مەكەمە عور قاراماعىنداى قالالىق، اۋىلدىق مەكەمەلەردى جۇنگە شارت جاساۋ ناۋقانىنا بەلسەندى قاتىناسۇۋعا شاقىرىپ، نۇسىنىكى بۇيرىق-قات جازىپ جىبەرۋىلەرى كەرەك.

3. اۋداندىق مال شارىۋاشىلىغى كاپەرەتسەسى عوز بەتىنەن مىناداي دايمىندىق جۇمىس وتكىزۋى كەرەك:

ا) اۋداندىق اتقارۇۋ كامپىتەتىنىڭ بەكىتكەن جوسپارى بويىنشا عوزىنىڭ جەرگىلىكىنى كاپەرەتسەلەرىنە جوسپار جاساۋ؛

ب) بىر كەكسە قىزمەتكەرىن جۇنگە جاسالغان بارلىق شارتتىڭ سەبىن وكىرىكتىك ۇيىم مەن اۋداندىق اتقارۇۋ كامپىتەتىنە تىيىستى كۇندەردە تىيىستى پورما مەن بەرىپ تۇرۇۋعا جاۋابتى ەتىپ قويۇۋ؛

ش) جەرگىلىكىنى كاپەرەتسەلەر باسقارماسىنىڭ مزشەلەرى اراسىنان بىرەۋىنە جۇنگە شارت جاساۋ جۇمىسىنىڭ بارلىق مىندەتىن ارتىپ، وسى جۇمىستىڭ انىرىنا جاۋابتى ەتىپ قويۇۋ؛

ج) نارسەلەي بەرىلەتىن ابانىستىڭ قاي رەت بەن بولمىغىپ، قاي مولشەر مەن ۇلەستەرىلەتىن بەلگىلەپ قويۇۋ؛

د) بىرىنشى، ۇشىنشى پۇنكىتتەردە ايتىلغان ماتەرىيالدار اۋداندىق اتقارۇۋ كامپىتەتىنىڭ، اۋداندىق مال شارىۋاشىلىغى كاپەرەتسەسىنىڭ جانا باسقادا مەكەمەلەردىڭ قاۋلىلارى مەن دايمىندىق جۇمىستى بەكىتكەننەن كەيىن بىر سوتكىدەن ۇزاتىباي، وكىرىكتىك ۇيىمىنىڭ ۇيىم-داستىرۇۋ بولمىنە جىبەرۋى؛

ه) مال شارىۋاشىلىغىنىڭ جەرگىلىكىنى كاپەرەتسەلەرىنە بۇيرىق قات

38. نۇگەلى مەن ۋا جارىم-جارتىلاپ ورنىداۋعا الىنعان بۇۋىندار،
 قالالىق-اۋىلىق ۋا كاپەرەتسە شەرىكتەرىنىڭ جالىپى جىيىلىسى مەن
 مانۇلداغان سوڭ. اق، قالايدا بولسا ورنىداۋلارى كەرەك (بىزدىڭ
 1929-جىلى 8-وكتاىبردە شىعارغان 15 ج. 5 نۇملى بۇيرىغىمىزدى قاراڭىز).
 39. ۋا جەرگىلىكىنى بۇرىننان كىلە جانتقان، جاڭا قۇرىلغان مال
 شارىۋاشلىغىنىڭ ۋىيىمدارىنا، شارتقا وتىرعاندارە شارت بويىنشا مالدى
 ۋوسىرۇۋ، باغىب. قاعۇۋ ت-ۋۇرالى مىندەتتەرىنە العاندارىن ورنىداۋىما
 جوق با، سونى قاراب جۇرەتىن وكىل سايلاۋ كەرەك.
 وكىمىكتىك مال شارىۋاشلىغىنىڭ ۋىيىمى.

اۋىلىق وكىلىدەر ۋىشىمىن.

اۋداندا جۇنگە شارت جاساۋدىڭ قۇرىلىس جۇمىسىن
 وتكىزۇۋ تۇۋرالى.

1. اۋدانلىق اتقارۇۋ كامىيەتتەرىنىڭ، كالاكتىب ۋىيىمىنىڭ، مال
 شارىۋاشلىغى ۋىيىمىنىڭ جانا اگىرانوم ۋۇشاسكەسىنىڭ وكىلىدەرىنەن
 تومەندەگى ماسەلەلەردى شەشۇۋ ۋىشىمىن. كەمەسىدە قورلىسىن:

(ا) ۋا بىر جەكە اۋىلعا، قالاغا جانا اۋقاتقا بولىپ شارت جاسا-
 لاتىن جۇننىڭ مولشەرىنە جوسپار جاساۋدى:

(ب) وسى كۇنگە دەيىن مال شارىۋاشلىغى قوعامىنالىق كەلگەن
 كالاكتىبىتەردىڭ مال شارىۋاشلىغى قوعامىداۋ ۋىشىمىن تىزىم جاساۋدى:

(ش) جاڭادان قۇرىلاتىن مال شارىۋاشلىغىنىڭ كالاكتىبەرىن ۋىيىمىن ۋىيىمىن
 (ج) جاڭدان قۇرىلاتىن مال شارىۋاشلىغىنىڭ كاپەرەتىنىڭ سە-

رىكنەرىن ۋىيىمىن ۋىيىمىن:

(د) مال تۇقىمىن اسىلاندىرۇۋ ۋىيالارى اشىلاتىن قالا، اۋىلداردى
 بەلگىلەۋدى:

(ه) اسىق ناۋقاندىن شىتاراب رەتىندە تۇسكەن افشادان مال شا-
 رىۋاشلىغىن كوتەرۇۋ ۋىشىمىن افشا بولىپ شىتاراب، سول افشانى قانداي
 شارالارعا پايدالانۇۋدى بەلگىلەۋدى:

د) اۋدانلىق جوسپار بويىنشا، جۇزىگە شارت جاساۋ جۇمىسىنىڭ بارلىق كۈندىك جوسپارىن جاساۋ.

2. كۈندىك جوسپاردىڭ ئىشەنچلىك جۇمىستار كىرۈۋ كەرەك:

ا) پارتىيا، كامسامول، ايەلدەر، كەدەيلەر ۋە ئىشەنچلىك، كالاكتىمبەردىڭ مۇشەلەر جىيىلىسى شاقىرىلىپ، سوندا مىنا ماسەلەلەر: 1) جۇزىگە شارت جاساۋدىڭ مانى-ماڭزى، 2) اۋدانلىق. قالالىق جوسپاردى قاراب ماقۇلداۋ، 3) تاغىدا اۋداندا ئىشەنچلىك شىئەلەرنىڭ شارالار جايىنان قارالۇۋۇشى؛

ب) مال شارىۋاشلىقنىڭ سەرىكتەش كاپەرەتسىسىنىڭ دايمىلىق جانا قۇرىلىش جۇمىستارىن جۇرگىزۋۇ جايى؛

ش) جۇزىگە شارت جاساۋدىڭ مانى-ماڭزىنى تۇتىشىنىڭ جانا قاللىقنىڭ پىكىرىن كىرگىزۋۇشى ۋە ئىشەنچلىك جىيىلىسىنىڭ تىزىمىنىڭ جانا 3. جالىپى گىراجداندار توقنامىدا مىنلار كۆرسەتىلۋى كەرەك:

ا) "ار" بىر قويدان قانداق جۇزىگە بەرۋۇگە كەدەيدىڭ، ورتاشانىڭ جانا باي مەن قۇلاقتىڭ شارتقا وتىرۇۋ كەرەكتىكى؛

ب) قاللىقنىڭ جۇزىگە شارتقا وتىرۇۋعا نەندەي شارتتارغا رىزا ەكەندىكى (شارتنى تابتەشتەۋ)؛

ش) جۇزىگە افشالى شارت جاسالاندىن بولسا، بەرىلەتىن اباننىس (افشانى) شارتقا وتىرۇۋشىلار اراسىنا قالاي بولىنىۋى كەرەك، "جا" قوعام پايداسىنا ئىشەنچلىك بىر شارا تاۋىپ، افشانى سوعان عانا ۇستاۋ ماسەلەسى شەشىلەدى؛

ج) جۇزىگە جاساسقان شارتقا كۆپشىلىك اتىنان قول قويىۋۇشى ۋە ئىشەنچلىك 3. "جا" كىسى وكىل سايلاۋ.

4. جالىپى جىيىلىسى تاراعاننان سوڭ سايلانغان وكىلدەر اۋدانلىق وكىل مەن بىرگە شارتقا وتىرۇۋشى شارىۋالاردىڭ جالىپى تىزىمىن جاساسادى. "ار" شارىۋانىڭ قانداق قويى، تۇيەسى، شەكسى بارلىقى جانا ونىڭ قانداق سىن شارىۋا قىسى ئىشىنىدە تۇتىنىشى كەلەتىن تىزىمدە انىق كۆرسەتىۋ كەرەك. جۇمىساۋدان قالغان ساننىڭ جۇزىگە شارت جاسالۇۋى كەرەك. شارت جاسالاندىن جۇزىنىڭ شاماسى "ار" قويدان تۇستەن جۇزىگە اتىغان مولشەردى شارتقا بەرىلەتىن قويدىڭ جالىپى سانىنا كۆپەيتىۋ مەن شىعارىلادى. بۇل تىزىم كەدەيلەرگە، ورتاشالارغا، بايلارغا بۆلەك بۆلەك جاسالادى (جۇزىنىڭ پورماسى تىركەۋلى).

جازىپ، شارت جاساسقان جۇننىڭ سەبەبىن بەرىپ تۇرۇۋعا پورما سىتەپ
جىبەرۋۇ.

4. بۇكىل اۋدانداغى شارت جاساۋ جۇمىسىنىڭ دايندىغى مىندەتتە-
لىنگەن كىشى، بارلىق دايندىق جۇمىسى بىتكەننەن كەيىن نە سىتەپ،
نە قوبىغانى تۇۋرالى وكىرىكتىك ۇيىمعا تولىق بايانداما جىبەرۋۇ كەرەك.

سەمەي وكىرىكتىك مال شارىۋاشلىغى كاپەرەتسەلەرى
ۇيىمىنىڭ ۇيىمداستىرۋۇ بولمىنىڭ باستىغى و دىيىنتىسوپ.

اۋىلىدىق، قالالىق وكىلدەر ۇشىن.

جۇنگە شارت جاساۋدىڭ قۇرىلىسى جۇمىسىن قالا، اۋىلداردا
وتكىزۋۇ تارتىپى.

۰ جۇنگە شارت جاساسقالى قالا، اۋىلدارعا كەلگەن وكىلدەر كەلپىسى
مەن مىناداي جۇمىستاردى سىتەۋى كەرەك:

1. بارلىق ۇكىمەت ورىندارىنان وكىلدەر الپ، اماجىلىس اشپ
مىنا ماسەلەلەردى قاراب شەشۋلەرى كەرەك:

(ا) قانشا كەدەي، باتىراقتار، ورتاشالار، باي-قۇلاقتار بارلىغىن جانبا
وسىلاردىڭ ار قابىسىمىندا قانشا قوي، شىكى، تۇيە بارلىغىن انىقتاۋ:

(ب) قال، اۋىل كەڭەسى شارت جاسالۇۋى ۇيىمىنىڭ جۇننىڭ شا-
مامىن كورسەتكەن جوسپارىن، جىلدىق جۇن ۇنۇسىمى مەن (قىس
شىمىندە ورس قوبىنىڭ 25 پۇرسەنتى، قىزاق قوبىنىڭ 28 پۇرسەنتى
كەمبىدى) سالىستىرىپ قاراب جوسپاردى قاتاسىز قىلۇۋ، مۇنى مەن قاتار،
جوسپارداغى كورسەتىلگەن شامانى ارتتىرۋۇ جاعىن قاراستىرۋۇ:

(ش) جوسپارى اۋدانعا بەرىلگەن جۇنگە شارت جاساۋ مەن بايلا-
نىمىنى سىتەلىنەتىن شارالاردى قاي رەت بىەن جۇزەگە اسىرۇۋعا بولا-
تىمىن بەلگىلەۋ:

(ج) قالالىق كەڭەسكە كەلگەن جوسپاردى كەڭەستىڭ قاراما-
مىنداغى قالالارعا بولۇۋ: